

Föreningsbrev B-post

Porto betalt

Avs: Svensk Fjällrasavel
c/o Kristina Torén
Stagneliusvägen 23 VI
112 59 Stockholm

Robert Nilsson
Övre Svartlå 515
961 98 Boden

Insändarbilder

Här är några bilder på
mina djur sommaren
2005.

Tindra, f. 040209, far:
2143 Ibrahim, mf: 157
Lirken

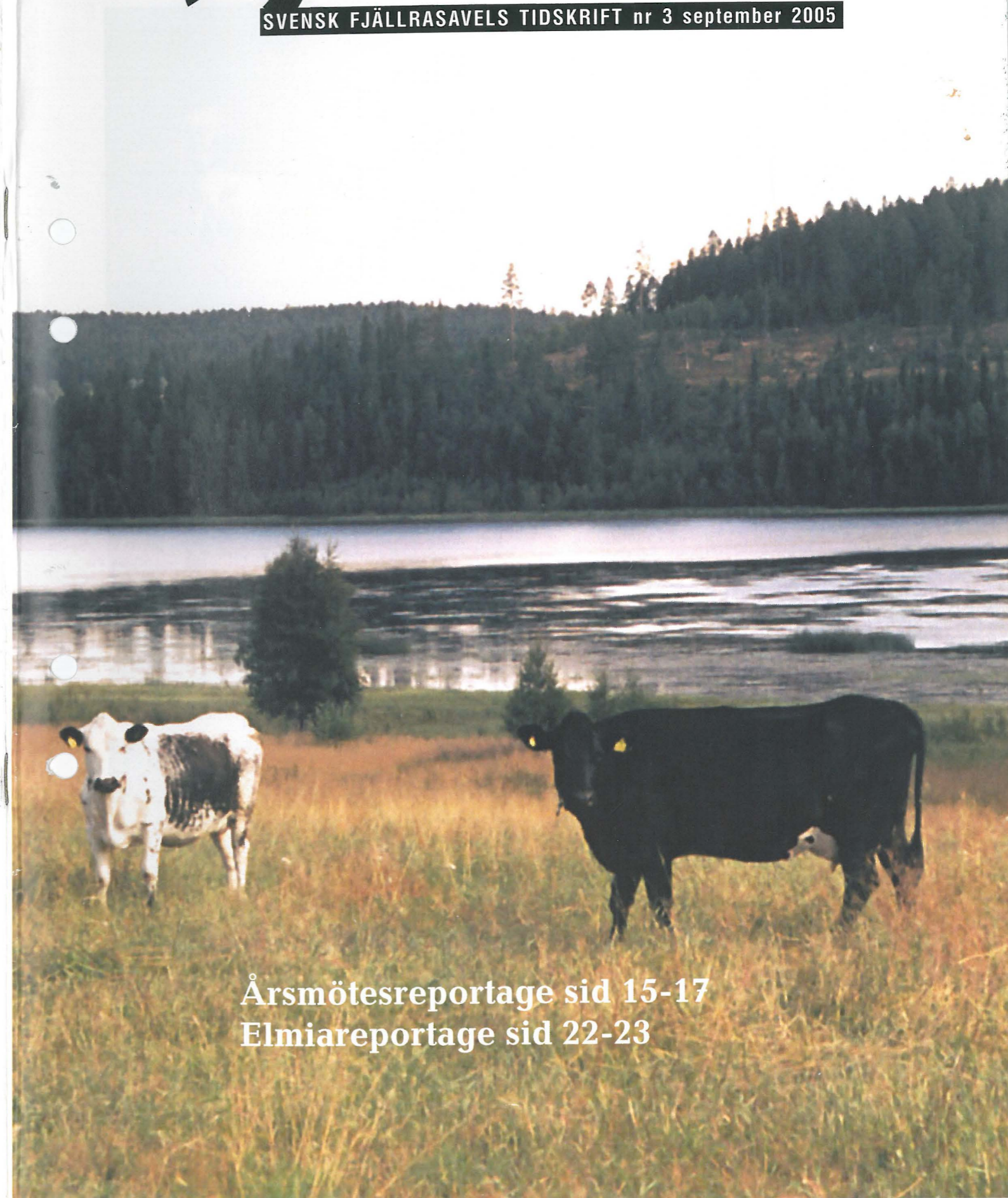


Tage, tvillingfödd,
f. 050421
far: 6838 Lars, mf: 157
Lirken
Bilder insända och
fotograferade av Yvonne
Johansson, Grästorp



Fjällkon

SVENSK FJÄLLRASAVELS TIDSKRIFT nr 3 september 2005



Årsmötesreportage sid 15-17
Elmiareportage sid 22-23

Svensk Fjällras i Argentina!

Kanske tycker Ni att det är lite kul att höra att de (som jag tror) första kvigkalvarna av Svensk Fjällras, tre döttrar till Laro, har fötts i Argentina nu i juni - juli (= Vår vinter här på Pampas).

Robert Nilsson o Thomas Gunnarson har hjälpt mig med råd ang. vilka tjurar vi borde använda. Laro blev far till de första kalvarna o vi fortsätter att seminera med honom för att försöka få ihop till 8 - 10 kvigor att fortsätta med. Vi har tack o lov spermadoser från flera tjurar i termoserna: Levis, Aragorn, Hadar, Birk o Baba för att kunna fortsätta att prova rasen i Argentina, men avsikten är att fortsätta att importera sperma från Svenska tjurar. Jag säger "Tack o lov" för när jag ville ta hit några doser av Ymer med sista SRB importen (vi marknadsför Svensk Avels SRB sperma här), så blev det nej den här gången...!!

Myndigheterna här kan vara litet lynniga...

Vi har seminerat Jersey Holsteinkorsningar med Laro o avsikten är nu att fortsätta med Fjällras sperma på några SRB kvigor o sedan använda de andra tjurarna på den första generationen som nu föds.....

Jag tror att Fjällrasen kan ha en framtid här, jag tycker den verkar lik Jersey i storlek o produktion, men med mkt bättre köttgenskaper o det ser folk mkt på här. Här vill man ha små tuffa kor som klarar sig i betesdrifto det hoppas jag att de här små fjällisarna ska visa sig göra!

Måste oxå berätta att jag just kommit hem från en kongress för Röda Mjölkraser i Sydafrika o där fick jag tillfälle att se en besättning NGUNIS...en ras som lär ha samma urprung som Fjällrasen... För tusentals år sedan lär båda raserna ha kommit från Mesopotamien till Nildeltat o en del utvandrat till Norr Europa o andra söderut nedåt Afrika!

Vet inte vad de renläriga anser om den teorin, men bifogar i alla fall några foton på Ngunis. Det är egentligen en kötttras, men urbefolkningen mjölkar dem ibland till husbehov. Otroligt tama o lugna, vilket oxå mina små fjällkalvar är!

Många hälsningar från en kall o blåsig vinter på Pampas. (det är därför som de minsta kalvarna får ha på sig små vattentäta "täcken" i början - de föds ju upp artificiellt o inte med mamman här hos oss.)

Elisabeth Avendano, text & foto



Ngunis i Sydafrika



De två yngsta kvigkalvarna efter Laro



Allra yngsta kvigkalven, 10 dagar gammal.

Innehåll

Fjällkor i Argentina	2
Ordförande har ordet	3
Föreningsadresser	4
Redaktörsord	4
Debattinlägg	5
Verksamhetsberättelse -04 ..	6
Årsmötesprotokoll	7-8
Info från avelskommittén	9
Aktuella semintjurar	10-12
Ny tjur	13
Årets tjur	14
Reportage från årsmötet 15-17	
Lite av varje	18
Kuriosasidan	19
Fjällrära sidan	20
Livdjursförmedling	21
Reportage från Elmia ...	22-23
Insändarbilder	24

Tidningen Fjällkon

Redaktör:

Kristina Torén
Stagneliusvägen 23, 6tr
112 59 Stockholm
tel/fax, kväll: 08/656 88 09
tel, dag: 08/615 56 94
fax, dag: 08/615 56 57
e-post: stina.toren@swipnet.se

Ansvarig utgivare:
Anders Jonört

Redaktionskommitté:
Robert Eklundh
Kristina Torén
Evy Schale

Tryck:

Tryck Jouren, Uppsala

Tidningen Fjällkon är Svensk Fjällrasavels medlemstidning som ges ut ca 4 ggr per år. Däremellan skickas aktuell information ut.

Annonseringen med radannonser i tidning och info-blad med t.ex. "Köpes/Säljes" är gratis för medlemmar.

Samtliga artiklar i Tidningen Fjällkon är författade av redaktionskommittén om ej annat anges. Åsikter framförda i signerade artiklar delas inte automatiskt av Svensk Fjällrasavel, utan är författarnas egna.

Tidningen får i korta drag citeras om källan anges. Eftertryck är dock förbjudet utan skriftligt tillstånd från Svensk Fjällrasavel.

ISSN 1401-7806
Utgivningsbevis PRV nr 21560

Medlemsavgift:
300,- insättes årligen helst på Svensk Fjällrasavels BG 5361-8070.
PG 833 53 62-3 går också bra.
OBS! Skriv ditt namn och adress!

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Hej alla medlemmar!

Dags för tidning nr 3 som handlar mycket om stämman och Elmia. Årsstämman var ju i år i Norrbotten och trots långa avstånd för många ganska välbesökt. Eva och Robert N med familj hade gjort ett bra jobb med trevlig förläggning och rolig samvaro på Nordpolen, ett riktigt äventyrsbad där de dessutom kunde laga god mat som jag tror alla var mycket nöjda med. Sedan fick vi fara till 3 st olika fjällkogårdar med olika inriktningar. Gemensamt var dock att de såg framåt och inte bara negativt som det lätt blir med sjunkande mjölkpris och svårförståelig jordbrukspolitik. Mer om årsstämman på sid 15-17 i tidningen.

Det blev en del byten av styrelsemedlemmar, som vanligt tackar jag de avgående och hälsar de nya välkomna. Jag förväntar mig nya idéer och synpunkter av de nya. En styrelse behöver nytt blod för att göra ett bra jobb.

Det var en hel del prat om den fjällnära delen av populationen, om hur man bedriver avel med ett sådant litet antal djur, vilket är nog så svårt. Nu har vi genom Ivan Eriksson i den Fjällnära kommittén fått en kontakt inom SLU som skall hjälpa oss med avelsplan och bevarandeproblematik. Inom SLU har man ett stort kunnande och en bred erfarenhet från liknande arbete utomlands och det känns bra att vi kan få denna hjälp. Så nu är det upp till de berörda i Fjällnära kommittén att få fram ett register upplagt på data som SLU kan få ta del av.

Om Elmia kan man säga att det var dåligt upplagt, och obefintlig marknadsföring som gör att vi måste ifrågasätta om vi skall vara med i fortsättningen. Då måste arrangörerna göra ett bättre jobb, om det sen regnar och blåser kallt så förstår man att det blir lite folk på en ute-mässa. Dock ska ingen skugga falla på vår personal som ställde upp med djur och annan medverkan, de gjorde ett toppenjobb under rådande förhållanden och värvade förhoppningsvis en och annan ny medlem.

Vad det gäller omkodningen och Svensk Mjök så är ju djuren omkodade som vi berättade i våras, dock hinner man inte särskilja dem i årets årsredovisning i ko-kontrollen, men efter årsskiftet skall man kunna gå in på Svensk Mjölks hemsida och plocka ut uppgifter ras-vis och då är 40 och 41 åtskilda från SKB. Man måste dock skaffa sig ett lösenord, hör med din husdjursförening om du är intresserad. Till nästa kontrollår skall man även kunna se det på sina egna kontrollpapper att man har fjällkor och inte ras 3 SKB.

Tidning nr 4 kommer strax före jul och innan dess skall styrelsen genom Siw få till en ansökan till JBV om nästa års verksamhet, dessutom skall Alebäcks-tjurarna samlas i nov-dec, och så skall det förhoppningsvis tryckas nya tjurkort. Så det blir en del i höst också. Vi behöver som vanligt hjälp av er medlemmar med material och foton till till tidningen. Hör av er till Kristina, då blir hon glad.

MVH Anders Jonört, ordf.

Svensk Fjällrasavel

Ordförande:

Anders Jonört
Flarkbäcken 10
915 96 Flarken
tel/fax: 0934-270 30

Vice ordförande:

Joachim Gustavsson
Görshorva, V. Harg
595 91 Mjölby
tel/fax: 0142-250 42

Kassör:

Siw Andersson
Medle 122
931 98 Skellefteå
tel/fax: 0910-77 01 42

Sekreterare:

Evy Schale
Killhult
312 98 Våxtorp
tel/fax: 0430-311 18

Robert Eklundh
Kanalvägen 904
811 95 Järbo
tel/fax: 0290-705 25

Håkan Andersson
Attarp 106
240 33 Löberöd
tel: 0413-32227

Louise Lindqvist
Andersfors 5797
820 70 Bergsjö
tel: 0652-53033

Suppleanter:

Göran Lundström
Storvägen 85
922 94 Tvärålund
tel: 0933-501 13

Birgitta Karlsson
Smedjebo, Härja
522 91 Tidaholm
tel: 0502-450 64

Thomas Lundholm
Brottan
820 77 Gnarp
tel: 0652-207 00

Valberedning

(Sammanställande)
Ivan Eriksson
Torsvi Svanviken
745 99 Enköping
tel: 0171-830 35

Revisor:

Lennart Olofsson
St Bredäng 10
461 95 Trollhättan
tel: 0520-42 32 90

Revisorssuppleant:

Tove Undin
Stöpafors 473
686 93 Sunne
tel: 0565-921 92

Livdjursförmedling:

Mårten Dahlberg
Mariebergs Gård 1296
872 96 Bjärträ
tel: 0612-532 67
fax: 0612-531 07
OBS! Tel. tid måndagar
12-13

Stambokföring:

Göran Lundström
Storvägen 85
922 94 Tvärålund
tel: 0933-501 13

Renrasighetsintyg

Robert Nilsson
Övre Svartlå 515
961 98 Boden
tel: 0928-401 06
fax: 0928-402 10

Fjällnära kommitté:

Birgitta Karlsson (ordf)
Ivan Eriksson
Martina Bremer
Tove Undin

Avelskommitté

Joachim Gustavsson (ordf)
Mårten Dahlberg
Robert Eklundh
Håkan Andersson

Tidningen Fjällkon

Redaktör:
Kristina Torén
Stagneliusvägen 23, 6tr
112 59 Stockholm
tel/fax: 08-656 88 09
kväll, fax: ring först

Ansvarig utgivare:

Anders Jonört

Redaktionskommitté:

Robert Eklundh (S. k.)
Evy Schale
Kristina Torén

Redaktörsord

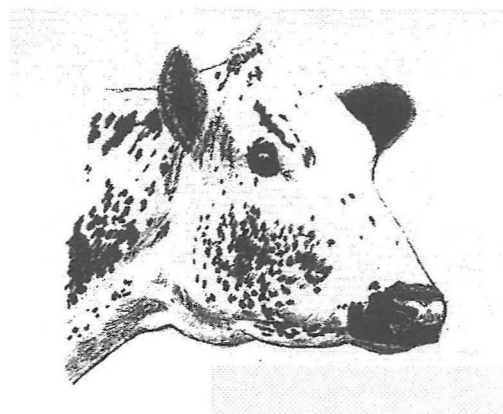
Hej!

Här kommer nummer 3 av Fjällkon! Detta nummer blev tjockt och innehållsrikt då det handlar både om Årsstämman och om Elmia-utställningen. Ett E-mail kom från Argentina om de förstfödda kalvarna med fjällras far där, jag publiceras det i sin helhet. Lite debattinlägg och kuriosa hittar ni också i denna tidning. För att tidningen ska bli så bra som möjligt mottages tacksamt idéer och förslag på vad vi ska hitta på! Till nästa nummer behöver vi gårdsreportage och gärna kuriosa och berättelser som "En ko att minnas" t. ex. Tveka inte! Hör av er till någon i redaktionskommittén!

Sommaren har varit upp och ner för min del. Själva semestern var bra med ganska fint väder och trevliga resor till bl. a. årsstämman och senare Elmia. I början på juli gick företaget där jag jobbar tyvärr i konkurs. Jag fick ändå jobba tills min "semester" skulle börja. Nu är jag arbetslös, men till och med i början på januari 2006 får jag statlig garantilön vilket innebär att jag inte kan gå till arbetsförmedlingen nu, då skulle jag förlora garantilönen och istället få A-kassa direkt....

Det blir till att undersöka möjligheterna till jobb själv och sedan försöka jobba undan sånt som blivit liggande. Jag ska också ta tag i att gå igenom och slänga allt sånt som jag sparar men som jag egentligen inte behöver.... Det passar ju också bra att Svensk Fjällrasavels expedition har flyttats över till mig. Dessutom har jag en hel del att göra med "koalmanackan" 2006, Tidningen Rödkullan, Rödkulleinventeringen m.m. så jag kommer inte att vara sysslolös precis....

Hoppas att ni får en bra höst!
Eder redaktör Kristina.



Debattinlägg

Mjolkproteiner i fjällrasen.

Vid flera tillfällen har Fjällrasens olika genetiska mjolkproteinvarianter diskuterats i vår tidning. Under dessa år har bilden klarnat alltmer huruvida våra kor och dess genetiska bild stämmer med en kommersiell situation. Sakta framträder en förståelse av arvet och dess under årtusendena frammejlade specialisering för de nordskandinaviska förhållandena.

Vid tidigare DNA-analyser har tre mjolkproteiner testats på ett antal genbankstjurur. Det var mjolkproteinerna beta-kasein, kappakasein och betalaktoglobulin. Utifrån ett resonemang som fördes i tidningen Husdjur för femton år sedan så summerade jag att det tre proteinernas genvarianter som kallades för B-varianten hos var och en av dem, borde vara det fördelaktigaste för ett småskaligt gårdsmejeri.

Efter några år så blev jag tveksam när det visade sig att av beta-kaseinets tre varianter A1, A2 och B så var B-varianten mycket ovanlig och kanske inte ens rastypisk. Varianten A2 var det som kanske borde uppföras då A2 har en positiv inverkan på människans hälsa som dryckesmjölk. Dock tycks B-varianten ha en positiv inverkan på ystningsresultat. Att beta-kasein BB är närmast obefintlig i rasen behöver inte innebära att man skall slå ut denna genvariant då den trots allt kanske är en rastypisk egenskap. I samma kromosom skall kappakaseinanlaget sitta. I detta fall är bilden mycket klarare. Kappakasein BB är klart fördelaktigt framför A-varianten! Vid avel för dessa två proteinvarianter bör man inrikta sig på kappakaseinets B-variant och i andra hand beta-kaseinet då man ändå inte kan knyta upp negativa kopplingar mellan dessa båda. Om att en tjur nedärver beta-kasein A1A1 och kappakasein BB, så finns ingen utväg. Den negativa beta-kaseinvarianten A1 kan man inte avla bort utan att man kombinerar med en ko som nedärver A2A2BB. Man får ta hela paketet alltså.

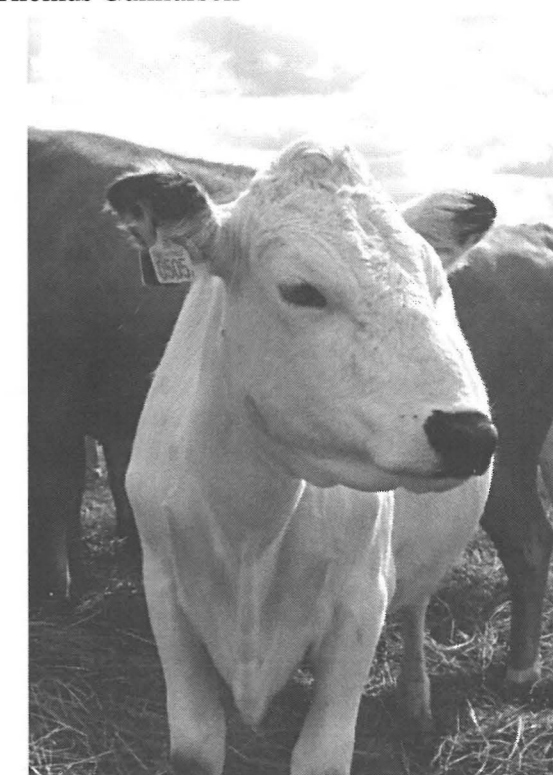
Dock måste kombinationen A2B vara vanlig enligt vad man kan se på de DNA-analyser som gjorts tidigare på PRF-tjurarna.

Det andra mjolkproteinet som diskuteras även idag är betalaktoglobulinet, där man hittat A och B i Fjällrasen. Detta proteinanlag är placerat i en annan kromosom så därmed blir kombinationsmöjligheterna större. Därför borde samtliga Fjälltjurur inom Svensk Avel och PRF DNA-

analyseras och dess resultat redovisas för djurägarna som då får ett bredare beslutsunderlag i sitt avelsarbete.

Ett lämpligt avelsmål blir därför att i första hand söka efter tjurar som nedärver kappakasein BB och betalaktoglobulin BB. Av de PRF-tjurur som vi känner DNA-bilden så kan t.ex. 32 Goding och 1010 Olav nedärva en kombination med bara B-varianter i dessa tre proteiner. 2027 Drudden har kappakasein BB, beta-kasein A1A2 och betalaktoglobulin BB. 71 Dunkel nedärver kappakasein BB, beta-kasein A1A2 och betalaktoglobulin AB. Dessa tjurar kan alltså, i kombination med varandra, ge kor som har den absolut bästa genetiska uppsättning som vi hittills känner till för att kunna producera den absolut mest förstklassiga mjölk för mejeribruk till ost och yoghurtprodukter.

Thomas Gunnarson



505 Lanita (f. 6838 Lars, mf: 782 Filur) hos Robert Nilsson, Svartlå. Foto: Kristina Torén

Omslagsbild

Omslagsbilden visar några kor hos familjen Nilsson på Syden och dess vackra utsikt mot Notträsk.

Foto: Kristina Torén

Svensk Fjällrasavel Verksamhetsberättelse för år 2004

Föreningens styrelse har under året bestått av: Anders Jonört, ordförande, Joachim Gustavsson, vice ordf., Siw Andersson, sekreterare, Hans-Inge Pettersson, kassör och expeditjonsansvarig, Robert Eklundh, sammankallande för redaktionskommittén, Mari Strand och Evy Schale.

Suppleanter har varit Göran Lundström, Anna-Lena Erstadius och Birgitta Karlsson.

Styrelsen har under året haft 2 sammankomster i samband med årsmötet i Röros. Därutöver har styrelsen haft 8 telefonsammanträden.

Medlemsantalet har under året varit 370 st

Under våren anställdes Hans-Inge Pettersson på lönebidrag, _-tid under tre månader för att arbeta med tjurkorten. Robert Nilsson har besökt Kenneth Lundgren, Helge Renström, Göran Ceder, Tommy & Helen Öhgren samt Mari Kallin och upprättat avelsplaner för dessa besättningar. Robert har under 2004 utfärdat intyg åt 36 djurägare, för totalt ca 150 djur samt svarat på ytterligare 30 förfrågningar från Jordbruksverket.

Föreningen höll sin årsstämma i Röros, Norge, 5-7/8 där 39 medlemmar deltog. Förutom sedvanliga årsmötesförhandlingar bjöds deltagarna på en uppskattad rundtur med besök på 2 gårdar och vandring i Röros. Besöket kryddades med en kulinarisk meny - inte minst lunchen som STN-föreningen bjöd på. På hösten arrangerades ett möte i Falköping 18-20/11 med besök på Svensk Avel, Alebäck, 2 gårdsbesök samt avels- och föreningsdiskussioner. Under dagarna deltog 25, 30 respektive 25 personer - ett stort antal med tanke på den snöstorm som drabbade dessa trakter samma vecka. Rapport från medlemsmötena återfinns i tidskriften Fjällkon nr 3/04 respektive 4/04.

Föreningens avelskommitté under ledning av Joachim Gustavsson har under året haft samarbete med Svensk Avel vid urvalet av fjälltjurkalvar till seminverksamheten. Avelskommittén har även fungerat som rådgivare i avelsfrågor till föreningens medlemmar och påbörjat arbetet med omkodning till nya raskoden 41.

Under 2004 spermasamlades tjurarna 1110 Västatts Gose, 7261 Loket, 7266 Wiktor, 2192 Ris-Otto samt den fjällnära tjuren 7 Sagar.

Föreningens tidskrift *Fjällkon* har under året utkommit med 4 nummer, där nummer 4/2004 gavs ut i samarbete med STN-föreningen i Norge.

Anders Jonört

Joachim Gustavsson

Siw Andersson

Mari Strand

Robert Eklundh

Evy Schale

Hans-Inge Pettersson

Svensk Fjällrasavels årsmöte i Boden 2005-08-06

§1 Anders Jonört hälsade alla välkomna och förklarade mötet öppnat.

§2 Dagordningen godkändes.

§3 Röstlängd fastställes när så är påkallat.

§4 Till ordförande på stämman valdes Robert Nilsson.

§5 Till sekreterare på stämman valdes Evy Schale.

§6 Göran Ceder och Kurt Karlsson valdes till justeringsmän och tillika rösträknare.

§7 Kallelse till stämman har skett genom annons i Fjällkon samt artikel i tidningen Husdjur varför den anses behörigen utlyst.

§8 Styrelsens verksamhetsberättelse delades ut till samtliga, godkändes och lades till handlingarna

§9 Bokslutet behöver kompletteras och kommer att sändas ut till alla närvarande.

§10 Revisionsberättelsen lästes upp av Lennart Olofsson, godkändes och lades till handlingarna.

§11 Frågan om styrelsens ansvarsfrihet kommer att hänskjutas till 2006 års stämma för att där tas upp på dagordningen.

§12 Stämman beslutade att ta bort arvoden. Tove Undin föreslog ett tak på 40 000kr i kostnadsersättningar där ersättning i första hand ska utgå för resa och uppehälle på årsmötet för förtroendevalda.. Stämman beslutade enligt Toves förslag.

§13 Val av ledamöter till styrelsen. I tur att avgå var Mari Strand, Siw Andersson och Hans-Inge Pettersson samt suppleant Anna-Lena Erstadius. Valberedningen föreslog omval på Siw och Mari samt nyval på Håkan Andersson. Förslag kom upp om nyval av Louise Lindqvist istället för Mari. Stämman valde Siw, Håkan och Louise till ordinarie ledamöter. Till suppleant valdes Thomas Lundholm enligt valberedningens förslag.

§14 Val av revisorer. Valberedningen föreslog Lennart Olofsson som revisor och Tove Undin som suppleant. Stämman beslutade enligt valberedningens förslag.

§15 Stadgeändring. Val av ledamot i SHS ersätts med : Val av ledamot i den av Jordbruksverket utsedda huvudmannen för avelsorganisationerna (nuvarande Svensk Mjöl). I övrigt när det gäller stadgarna skall Tove komma med förslag på revidering av stadgarna till nästa årsmöte.

§16 Val av ombud till Svensk Mjöl. Som ombud valdes Anders Jonört.

§17 Stämman beslutade om oförändrad medlemsavgift 300kr. Familjemedlem 100kr.

§18 Inga motioner från medlemmar hade inkommit.

§19 Övriga frågor:

a: Val av valberedning. I tur att avgå var Ove Falkensjö. Nuvarande suppleant Kenneth Lundgren går upp som ordinarie. Till ny suppleant valdes Birgitta Åberg. Stämman beslutade att valberedningens ordförande skall stå med i tidningen.

b: Nästa årsmöte sker i Gävleborgs län.

c: Ny arbetsordning inom styrelsen. Ny arbetsordning skall upprättas och redovisas i tidningen och på nästa årsmöte.

d: Årsmötesprotokollet skall publiceras i tidningen.

e: Diplom delades ut för tre stycken kor alla till Mårten Dahlberg.

C-diplom för 244 Lova 49 297 kg mjölk 4,1% fett 3,5% protein 3 760 kg fett och protein.
F. 27 Gunde mf . 701 Svarting mmf. 72 Lager

C-diplom för 233 Lisen 67 410 kg mjölk 4,0% fett 3,3% protein 4 951 kg fett och protein.
F. 6758 Bula mf . 153 Nille mmf . 6718 Joar.

B-diplom för 171 Lisora 64 815 kg mjölk 4,3% fett 3,5% protein 5 055 kg fett o protein
F. 153 Nille mf. 6718 Joar mmf. 938 Ricko.

f: Avelskommittén har utsett 1080 Major till årets tjur. För detta fick uppfödaren Robert Nilsson en tavla.

g: Tjurtavlor för följande tjurar delades ut.

7 Sagar	Martina Bremer
2192 Ris-Otto	Joachim Gustavsson
7266 Wiktor	Joachim Gustavsson
7261 Loket	Eilert Friman
1110 Västats Gose	Mari Strand och Sören Bardosson

h: Hedersdiplom kommer att delas ut till Signar Isaksson, Brändön och Per-Erik och Aina Nilsson, Syden för förtjänstfullt arbete med fjällrasen.

§20 Mötet avslutades.

Robert Nilsson ordf.

Evy Schale sekr.

Justeras Göran Ceder

Kurt Karlsson

Information från Avelskommittén

Ja, då var det redan dags för tidning nr 3. Tänk vad tiden går, snart är det vinter igen. Vart tog sommaren vägen?

Som vanlig skall vi försöka delge er det nya som har hänt på avelsfronten. Vi börjar med att presentera den nya avelskommittén där som tidigare Joachim Gustavsson är ordförande och Mårten Dahlberg är ledamot. Vi har nu två nya ledamöter, nämligen Robert Eklund som varit med i styrelsen i flera år, och som nu har fått en plats i avelskommittén. Vår nya styrelseledamot Håkan Andersson är även han med i avelskommittén, så nu är vi fyra stycken som ska hjälpa åt i detta arbete- Vi hälsar Håkan välkommen. En närmare presentation av honom och om vår andra nya ledamot i styrelsen Louise Lindqvist kan ni läsa på sid 18. Vi säger välkommen även till henne naturligtvis!

Nu över till det väsentligaste som har hänt på avelsfronten.

6856 Fred

Även denna gång har vi en ny ungtjur att presentera nämligen 6856 Fred. Detta tjurkalvserbjudande höll vi på att mista på grund av att tjänstemän inte såg till att anmäla in tjurkalvserbjudandet till Svensk Avel. Men som tur var låg Freds uppfödare (Urban Delestig) på om detta så i sista stund innan han blev för gammal kunde beslut tas om inköp. 6856 Fred har en riktigt intressant moderlinje där ursprungskon 1 Freja härstammar från en besättning som tillhörde Brunnsbergs tjurförening i Älvdalen som var den sista tjurföreningen som höll Fjällrastjurar. Ja, till och med en av de sista tjurföreningarna i landet. Modern 31 Freda är en mycket bra ko, över 7500 kg i snitt och då skall vi lägga till att hon går på fäbod med skogsbeta hela sommaren, dessutom är hon bedömd med över 80 på alla exteriörparametrar. Lagg där sedan till 6787 Laro som är far till Fred så borde det om Gud vill och byxorna håller bli en riktigt bra tjur. Mer om 6856 Fred kan ni läsa på sid 13.

Tjurlistorna

Tjurlistorna är reviderade efter senaste körningen så alla siffror är aktuella. Vi har bestämt att ta bort 6776 Lippo från listan då han ej längre håller måttet samt att det kommer att komma en hel del grupp 1 tjurar här framöver som 6840 Gunde och 6847 Levis bl. a.

Vi kan väl passa på att propagera för att öka ungtjursanvändningen, i Maj låg den på 31%, för att få en snabb rekrytering av tjurar som är avkommebedömda. Just nu har vi dåligt med

avkommeprövade tjurar av kvalitet, men detta beror helt klar på det svaga intresset från Svensk Avel att köpa in rasrena kalvar under några år, men det har ju ordnat sig och vi har många tjurar som är intressanta inne på semin idag. Vi hoppas naturligtvis att flera tjurar skall köpas in och att den nuvarande relationen med Svensk Avel skall fortsätta på detta trevliga sätt.

Vi har även lagt till en tjur i listan över avkommeprövade tjurar 6749 Risk, detta är absolut ingen topptjur - 8 i tjurindex, men han har inga stora minus förutom på spenplacering 84, tänk alltså på det vid användning av honom. alltså inte på kor med tendens till att spenarna sitter för nära varandra. Hans stora plus är mastitresistens 113 där han slår både 6759 Bam och 6787 Laro.

Alebäck

Årets samling på Alebäck blir vecka 45. Då skall vi ha med 3 vanliga fjäll samt 1 fjällnära. De som nu är ordinarie tjurar att samlas är:

1239 Dagobert, f: 234 Sprint, mf: 53 Gulldus, mmf: 940 Hompen

273 Harlié, f: 6841 Hasse, mf: 1080 Major, mmf: 79 Nill

1076 Milou, f: 302 Misse, mf: 15 Helge, mmf: Petrus

Fjällnära

1034 Linus, f: 1 Arne, mf: 10 Migge, mmf: Bielle 1

Sedan har vi några reserver men inte så många. I år har vi inte haft någon stor grupp tjurar att välja mellan men de som finns är av bra kvalitet. En ordentlig presentation av tjurarna som slutligen kommer att samlas på Alebäck får ni i ner 4 eller nr 1-2006, beroende på om allt blir klar till det sista nr av Fjällkon 2005.

Tjurkalvserbjudande

Nu är det bara en kalv av fjällras inne på uppfödningstallarna i Falkenberg, en son till 147 Riss SKB 6188, mera om honom kommer när vi närmar oss då han skall släppas. Under våren och sommaren har det varit få erbjudanden, men nu kommer dom, vi har 4 st erbjudanden att ta beslut om, mycket glädjande!

Vi hörs till jul i nr 4 av Fjällkon!

MVH ordf, avelskommittén

Aktuella semintjurar från Svensk Fjällrasavel

Tillgängliga och godkända fjällrastjurar från Svensk Fjällrasavel. Beställningen av dessa tjurar

sker hos Svensk Avel via Din Husdjursförening! Använd kodnumret vid beställning. Tjurar är ej avkommeprövade.

Namn:	Kod nr:	Stb nr:	Far:	Mf:	Mjolk	Juver	Spenar	Golv- avst.	Färg	Lynne	Kalvstorlek
Grupp 1											
165 Leo	7-556	6677	10 Smith	158 Fare	M	+	K	M	M	M	Norm mot små
1 Hubert	7-564	6680	6720 Jovial	708 Bill	-	M	L	M	+	+	
156 Zonat	7-543	6681	9 Zober	723 Figer	M	M+	M	M	-	M	Norm mot stor
181 Idear	7-563	6691	38 Desing	9 Zober	M	M	M	+	+	M	
162 Linus	7-567	6694	10 Smith	37-13581-133							
3 Peter	7-592	6871	29 Ise	6732 Snäpp	M-	M	M	M	+	M	Norm mot stor
70 Rosen av B.	7-507	20002	733 Gandi	741 Finell	-	M		M-	M	M+	Norm mot små
32 Goding	7-707	20009	733 Gandi	6718 Joar	M	M	M	M	M	+	
201 Driv	7-766	20071	181 Idear	163 Fjänne	M	M			M	+	Norm mot små
9150 Tor	7-761	24000	9007 Lano	9004 Selo	M	M	M	M	M	M	
9151 Loke	7-762	24001	9010 Öst-Tor	9008 Koro					M		
7261 Loket	7-815	20138	9151 Loke	6776 Lippo							
Grupp 2											
23 Svempa	7-576	6684	67 Ringo	940 Hompen						+	
37 Eemeli	7-574	6685	Kuninkan Poeka	Rantamann O		-			-		
164 Lim	7-566	6695	83 Rim	158 Fare	M	+	M		M		
30 Herman	7-703	20005	34 Lysing	6715 Lage	M				M		
1002 Manitou	7-714	20029	6715 Lage	940 Hompen				+		M	
2 Gusten	7-721	20011	158 Hink	6742 Harg	M	M	M	M+	M	M+	
234 Sprint	7-738	20024	302 Misse	159 Silenar	M	+	M	M	-	+' +	Norm mot små
1080 Major	7-724	20033	127 Desir	940 Hompen	+	M	L	M	M	M	Norm mot stor
1095 Flise	7-744	20045	302 Misse	65 Lur	M+	M	M	M+	M	M	
85 Loke	7-746	20046	75 Lör	6715 Lage	M+	M					
2076 Svix	7-745	20048	39 Dixon	726 Basker	M	M	M	M+	M	+	
1006 Glunt	7-743	20050	6758 Bula	940 Hompen	M+	M	M	M+	M	+	
7266 Wiktor	7-817	20141	6746 Hompest	943 Bass							
1110 V. Gose	7-818	20140	727 Drill	1003 Lilloxen							
Grupp 3											
145 Tessar	7-542	6679	148 Tess	938 Ricko	M-	M	M	M	-	M	
57 Hinder	7-561	6699	155 Levi	940 Hompen	M	M	M	M	M	+	
6 Snöstorm	7-595	6711	701 Svarting	6718 Joar	M	+	M	M	M	M	
178 Terrin	7-598	6714	145 Tessar	743 Bisko		M+	M	M	-	+	
40 Pelle	7-596	20001	6748 Bör	786 Maro	M+	M+	M	M+	M	M	Norm mot stor
2000 Maraton	7-704	20006	710 Agaton	786 Maro	M	M+	M	M	+	M	
208 Monogram	7-702	20026	9005 Mono	85 Nalle	M	M-		M	M		
2027 Drutten	7-725	20035	6763 Svartus	17 Rino	M-				M		
7114 Gubben	7-740	20039	27 Gunde	791 Karat	M	M	M	M-	M	+	
1102 Fagott	7-739	20044	4 Totte av K.	155 Levi	M	M	M	M+	M		
4175 Triss	7-778	20073	178 Terrin	708 Bill					M		
2087 Boss	7-781	20075	6 Hoss	786 Maro	M	M	K	M	+	M	
57 Filur	7-782	20076	44 Fagerman	786 Maro	+	M	M	M	M	M	Normala
135 Stig	7-795	20110	44 Fagerman	708 Bill					M		
147 Elmer	7-796	20109	41 Duvolen	786 Maro	-	M	L	+	+	M	
1202 Rist	7-805	20124	1159 Elon	41 Duvolen					M		
7230 Don-Juan	7-806	20125	41 Lyster	1088 Flimmer					M		Norm mot små
550 Fridolf	7-808	20126	57 Filur	157 Lirken							
2192 Ris-Otto	7-816	20139	43 Rise	17 Rino					M		Norm mot små

Aktuella semintjurar från Svensk Avel

Tillgängliga och godkända fjällrastjurar från Svensk Avel.

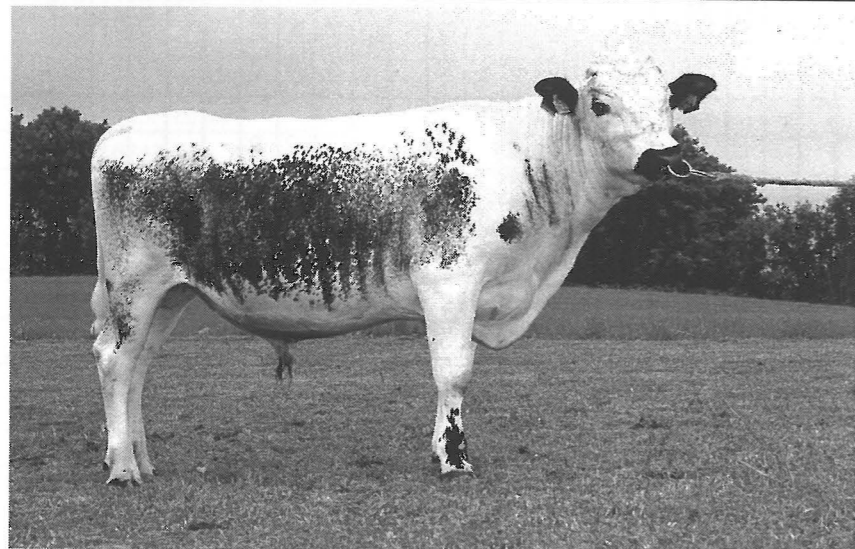
Nu har vi gjort en ny lista över Svensk Avels tjurar som är avkommebedömda. Här har vi tagit med all den viktigaste datan om tjurarna.

Namn:	Gr:	Kodnr:	Stamb.	Far:	Mf:	Min	Mjolk	F%	P%	Dotter	Ki	Kmf	Mast- res	Övr. sjukd.	Ö-tal	Kropp	Ben	Juver	Spenn- längd	Lynne	Mjolk barhet	Tjur- index
6768 Deger	1	6-6768	96768	38 Desing	708 Bill	93	95	98	98	102	97	99	89	99	94	95	89	100	108	112	109	-10
6769 Delta	1	6-6769	96769	38 Desing	786 Maro	98	101	96	97	111	107	105	93	76	102	88	94	97	93	105	114	-5
6742 Harg	2	6-6742	96742	729 Homeros	726 Basker	101	98	103	103	94	112	77	103	100	86	92	107	102	119	97	102	2
6746 Hompest	2	6-6746	96746	940 Hompen	726 Basker	100	102	95	98	100	90	100	102	86	101	97	84	121	94	94	109	0
6759 Bam	2	6-6759	96759	943 Bass	786 Maro	101	101	99	99	91	102	100	110	108	105	94	84	97	88	97	114	-2
6765 Homa	2	6-6765	96765	940 Hompen	6715 Lage	91	88	112	103	109	88	112	109	99	104	100	84	102	94	89	111	-7
6787 Laro	2	6-6787	96787	6715 Lage	786 Maro	103	100	107	103	118	107	111	104	85	107	89	107	104	98	97	92	9
6738 Mast	3	6-6738	86738	786 Maro	723 Figer	95	92	105	103	103	102	86	106	88	102	88	105	110	88	100	90	-6
6749 Risk	3	6-6749	96749	41 River	940 Hompe	94	97	94	98	93	95	102	113	89	92	98	100	102	104	102	102	-8
6777 Makro	3	6-6777	96777	6724 Mikro	786 Maro	104	106	95	98	97	90	109	84	98	96	101	89	102	116	92	85	0
6780 Mise	3	6-6780	96780	6724 Mikro	786 Maro	105	104	98	101	96	86	118	89	83	94	106	110	91	97	102	90	-1

Ungtjurar och väntetjurar från Svensk Avel

Denna lista utgörs av de nya ungtjurarna som vi rekommenderar att ni använder i så stor utsträckning som möjligt. Väntetjurarna är de tjurar som gått ut i tillräckligt stort antal doser (ca 500 st) och som i väntan på sin avkommeprövning är så kallade väntetjurar.

Namn:	Grupp:	Kod nr:	Stb nr:	Far:	Mf:
Ungtjurar					
6851 Gus	1	3-6851	96851	6840 Gunde	161 Smille
6845 Baba	2	3-6845	96845	6759 Bam	729 Homeros
6854 Josef	2	3-6854	96854	6758 Bula	6746 Hompest
6856 Fred	2	3-6856	96856	6787 Laro	6758 Bula
6848 Birk	3	3-6848	96848	708 Bill	41 Duvolen
6849 Aragorn	3	3-6849	96849	710 Agaton	6748 Bör
6850 Röde Orm	3	3-6850	96850	6777 Makro	41 Duvolen
Väntetjurar					
6840 Gunde	1	3-6840	96840	739 Gute	165 Leo
6847 Levis	1	3-6847	96847	46 Lester	161 Smille
6797 Fimar	2	6-6797	96797	792 Findus	786 Maro
6801 Bude	2	3-6801	96801	6758 Bula	6768 Deger
6837 Bamse	2	3-6837	96837	6759 Bam	940 Hompen
6838 Lars	2	3-6838	96838	6787 Laro	6748 Bör
6839 Hadar	2	3-6839	96839	6742 Harg	6759 Bam
6841 Hasse	2	3-6841	96841	6742 Harg	940 Hompen



Ungtjuren 6854 Josef, Foto: Svensk Avel

Ny ungtjur från Svensk Avel 6856 Fred

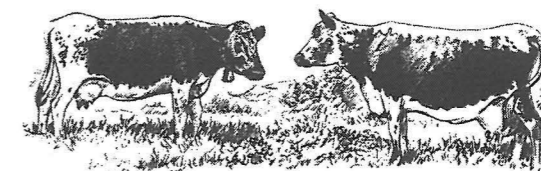
Kod nr 3-6856 Stb nr. 96856, Grupp 2

Denna nya ungtjur är inte på något sätt unik vad beträffar härstamningen på far och morfar, men däremot ko-linjen bakom som härstammar från Älvdalen. Där köpte Lars-Erik Björkqvist, Mikelsvål anmodern till denna ko-linje. 1 Freja som var efter en av de sista fjälltjurarna i en av Älvdalens tjurföreningar, Brunnsbergs tjurförening, 3 Niklas (far 724 Bergis). 1 Freja köptes från Stor Anders Olsson i Brunnsberg av Lars-Erik och kom till Urban Delestig, Sunnanås Ljusdal via 83 Freja som är mormor till 6856 Fred. Fred är då naturligtvis född hos Urban. Modern till Fred, 31 Freda har mjölkat på 3,5 år: 7506 X 4,5 X 3,4 = 337, 255 med ett mjölkindex på 112 och koindex på + 11, relativtal 138, 127.

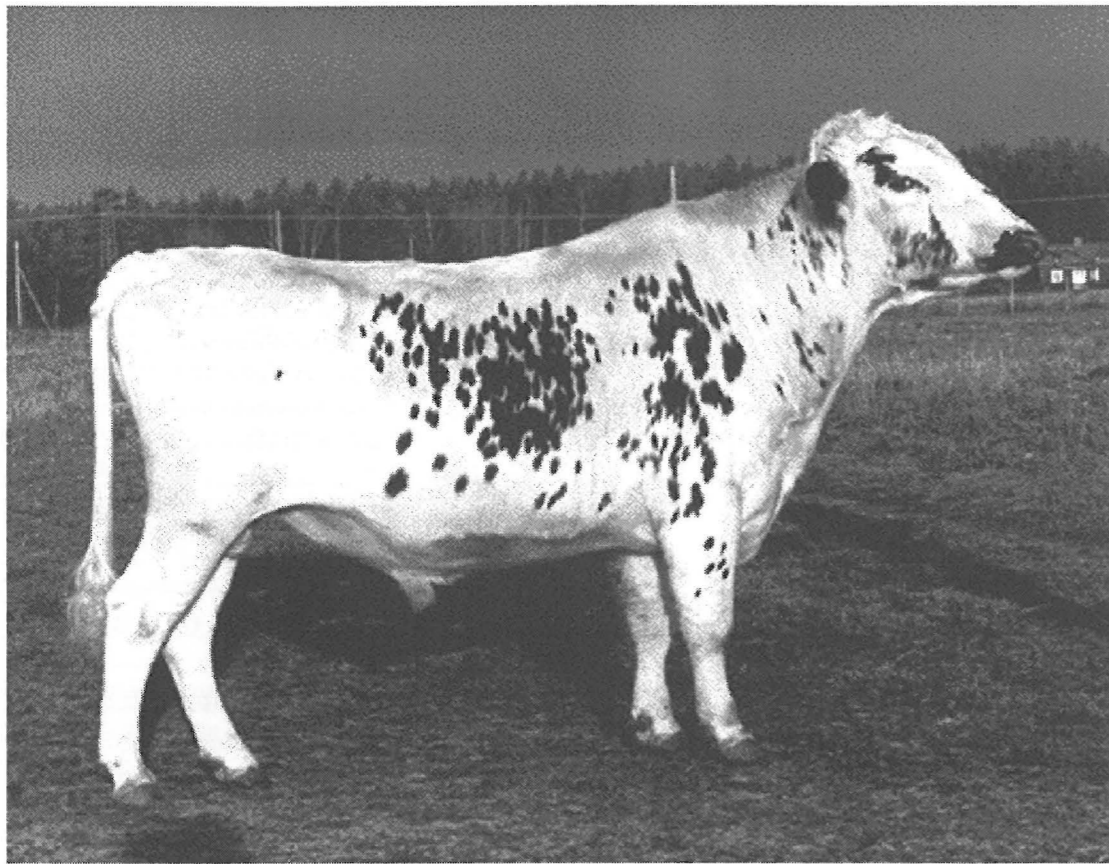
Exteriörbedömning: juver 80, ben 81, kropp 84, helhet 81 och korshöjd 130. Kofamiljen som sådan har bestått av idel ädel mjölkstarka kor, Freds mormor gjorde på 5,9 år 6343 X 4,6 X 3,4 = 290, 218 rel. tal. 118, 114. Även MMM 44 Freja mjölkade på 5,9 år 8040 X 4,4 X 3,3 = 351, 264 rel. tal. 135, 129. Freds far 6787 Laro är ju som vi vet den nu bäst bedömda av fjällrastjurarna med + 9 i tjurindexet och med riktigt positiva egenskaper på kalvning far och morfar samt ett högt värde på dotterfruktsamhet.

Tyvärr finns det för närvarande ingen bild på Fred men vi hoppas kunna få med den i nästa nummer.

Mor: 31 Freda f. 000306	MM: 83 Freja f. 921109	MMM: 44 Freja, f. 881020
	MF: 6758 Bula SKB 96758	MMF: 6732 Snäpp SKB 86732
Far: 6787 Laro SKB 96787	FM: 161 Svärta SKB 8737	MFM: 219 Smula SKB 8535
	FF: 6715 Lage SKB 86715	MFF: 943 Bass SKB 86943
		FMM: 120 Gullviva
		FMF: 786 Maro SKB 86786
		FFM: 96 Knoppa SKB 8511
		FFF: 72 Lager SKB 6618



Årets tjur 2005!



Sv Fj 20033 Major Kod nr: 7-724 Grupp 2

I år utsåg avelskommittén 1080 Major till årets tjur för att han var högst rankad i "mjölkindexligan" bland de tjurar som det finns doser efter. Lägg sedan till att han är en projektjur med -60 & -70-talsgener i sig, gör det hela mera övertygande att denna tjur skall ha ett pris. Priset delades ut på årets stämma i Boden, men ingen ville ha det, den rättmätige uppfödaren Robert

Foto: Elisabeth Theodorsson

Nilsson, Ö. Svartlå, Boden, tyckte att tjurens ägare skulle ha priset och det är Tommy Öhgren väl värd, men meningen med är att ett sådant här pris skall gå till den som så att säga har gjort tjuren. Förra årets vinnare 6742 Harg gick till K-G Hedling och inte till Svensk Avel. Nog om detta, vi ville klargöra detta ifall någon undrade på stämman om vi visste vad vi höll på med eller ej.

Mor: 65 Majros SKB 8662	MM: 45 Majros SKB 8652	MMM: 36 Majros SKB
	MF: 940 Hompen SKB 86940	MMF: 786 Maro SKB 86786
Far: 127 Desir SKB 6619	FM: 68 Deri SKB 7803	FMM: 19 Decere SKB 2858
	FF: 24 Sagar SKB 6292	FMF: 88 Ris SKB 4712
		FFM: 129 Saga SKB 5921
		FFF: 71 Emalj SKB 3678

Årsstämman i Boden

Efter 16 timmar på resande fot kom jag fram till Boden lagom för att vara med om avelsinformationen som hölls i Almska skolan. Att resan tog så lång tid berodde på att jag först fick ta natt-tåget till Sundsvall, där fick jag kliva av kl 04:15 för att byta till en buss mot Umeå som gick 05:30. Det var flera som satt i väntsalen och fikade denna tidiga morgon för att sedan resa vidare till andra orter. Då buss-stationen inte låg i anslutning till tågstationen fick vi ta en liten promenad genom staden, tur att det var någon som hittade... Väl på bussen var det bara att koppla av och försöka sova ett par timmar. Vid 8-tiden då vi passerat Örnsköldsvik ringe jag till Louise Lindqvist för att höra hur långt de hade kommit, - ja , vi är strax norr om Örnsköldsvik sa hon... Lite lustigt att de var så nära, när vi rest så långt och från olika håll... Nåväl i Umeå bytte jag buss för ytterligare ett par timmars resa mot Luleå, där mötte Louise och Kent med vilka jag åkte sista biten till Boden. Ett par dagar innan resan hade jag fått veta att det faktiskt går ett natt-tåg hela vägen, men det är inte med SJ utan Connex, och det talar inte SJ om när man bokar biljett på nätet.... Jag hade redan betalat biljetten så jag ville inte hålla på och byta.... Efter avelsinformationen åt vi en god middag på Norrigårn och därefter blev det fjällkoprat om framtiden.

Vi gick tillbaka till Kyrkstugorna och några samlades på trappen utanför rummet och pratade....

Nästa morgon åt vi en fantastisk frukost (jag har aldrig sett rökt lax på en frukostbuffé förut) och sedan var det dags för stämmans höjdpunkt, nämligen att besöka fjällkoägare.

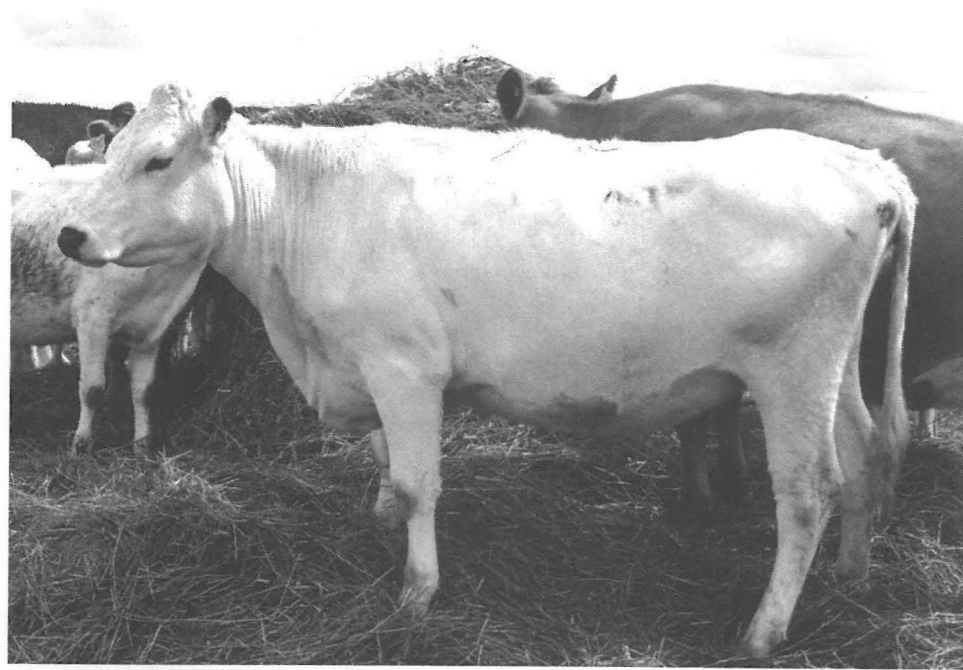
Första gården vi besökte var hos familjen Nilsson i Syden. Gården ligger vackert belägen med fin vy över Notträsk. Här har 6 generationer brukat jorden som totalt består av 43 ha, varav c:a 5 1/2 ha är spannmålsodling. De har en ko-linje kvar från Ainas föräldrahem. Per-Erik och Aina som nu är i 80-årsåldern tog över gården 1967 och nu har sonen Lars tagit över. De har 18 kor, 2 tjurar och ungdjur, och tänker fortsätta ett tag till, de har bland annat plöjt upp en åker som inte varit använd på c:a 60 år! Det är ett sätt att leva. Lars kör lastbil ibland. Mamma Aina var ett rekordligt fruntimmer när hon var yngre, när någon frågade varför hon inte hade karl'n hemma svarade hon - Jag klarar mig själv! Jag är både karl och kvinna!



Per Erik och Aina Nilsson, foto: Kristina Torén
Aina har fortfarande glimten i ögat trots att hon sitter i rullstol. Förr i tiden var hon också armbrysterska! Barnbarnet Magdalena brottas.



Ungdjur och sinkor på Syden, foto Kristina Torén
Vi klev in i bussen igen och under resan mot nästa gård berättade Robert Nilsson lite om trakten. Nästa besök vi gjorde var hos Eva och Robert Nilsson i Svartlå, gården ligger också den vackert vid strandbrinken till Luleälven. Det första vi såg var kvigorna och sinkorna som



505 Lanita (f. 6838 Lars, mf: 782 Filur) hos Robert Nilsson. Foto: Kristina Torén

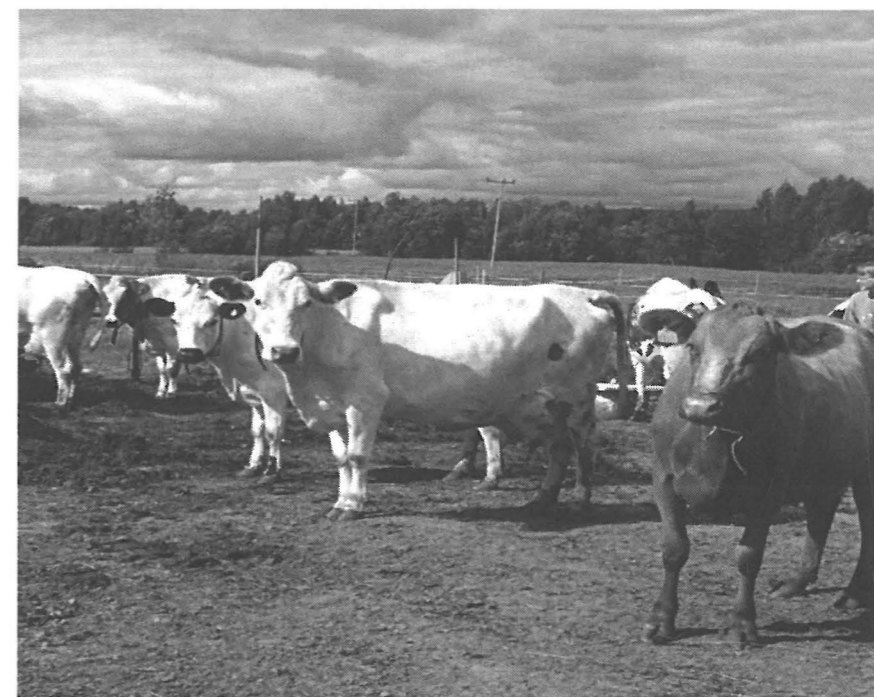
tycktes gå och beta uppe i himlen, det var ganska brant uppåt. Vi fick "kompendium" med härstamningar m.m. på alla djuren som Robert har. Vi travade upp för backen för att titta närmare på dem. Vi fick också se landets för närvarande bäst mjölkande Rödkulla 147 Rölla (f. 533 Eng, mf: 538 Caesar) Efter denna ko-titt och promenad var vi ganska hungriga och vi slog oss ner i familjen Nilssons kök i omgångar för att njuta av en Norrbottnisk specialitet, nämligen palt som Roberts mamma m. fl. hade lagat till oss.



Roberts nuvarande favoritko 439 Rita (mor till 6850 Röde Orm) f. 41 Duvolen, mf: Sigill
Foto: Kristina Torén

Det var gott men mäktigt. Vi passade på att sola en stund medan nästa gäng fick mat.

Så bar det av igen nu mot Södra Harads och till Värjastorp där Fredrik Olsson och Cissi Nylund nyligen har etablerat sig. De är ett ungt par från Värmland som slagit sig ner här. De kom hit för c:a ett år sedan och intresset för fjällkor kom efter ett besök hos Robert som också fick hjälpa med att få tag på kor. Eftersom det var en liten ladugård passade ju fjällkor bra.



Delar av koflocken hos Fredrik och Cissi, Södra Harads. Foto: Kristina Torén

Enar Brännmark blev sjuk och skulle sluta med mjölkproduktionen så det blev så att Fredrik och Cissi tog över hans djur. Mjölkkvoten fick de köpa från Kalix. Gården som hade varit obrukad sedan 2001 består av c:a 40 ha åker och bete, samt c:a 20 ha skog. Inga vallar var insådda sedan 1992.

Fredrik och Cissi som båda har gått på Naturbruksgymnasium tycker att fjällkorna är lätta att handskas med i grupp. De har också några hästar av rasen Irish Cob, höns och kaniner.

Nu återstod bara resan tillbaka till Boden och Kyrkstugorna. Vi fick ett par timmar "ledigt" innan vi skulle "gå och bada". Jag passade på att gå iväg för att köpa ett minneskort till min nya digitala kamera, som jag köpt dagarna innan. Tyvärr hade jag då fått ett minneskort som inte passade?! Det innebar att jag fick använda min

gamla kamera under den här resan. Tur att jag hade med mig den.

På Nordpolen klev vi i vattnet på ett fint äventyrsbad, Alla njöt och hade mycket roligt när vi testade de olika bassängerna, vatten-rutschkanorna och bubbelpoolerna och efteråt var man skönt avslappnad i både huvud och kropp. Kvällen avslutades med en härligt god buffémiddag och trevlig samvaro.

Årsstämmans sista punkt var ju det viktigaste, nämligen själva årsmötet som hölls på lördagen. Det blev lite förändringar i styrelsen, men annars gick förhandlingarna bra. Ni kan läsa hela protokollet på sid 6 och 7 Det är väldigt vad fort sådana här trevliga dagar går, nu återstod bara den långa hemresan. STORT TACK till alla som ställde upp och gjorde denna årsstämma så trevlig! Vid pennan, Kristina Torén



Värdparet för stämman Robert och Eva Nilsson framför sitt hus i Svartlå.
Foto: Lars Schale

Lite av varje:

Presentation av de nya styrelse- ledamöterna

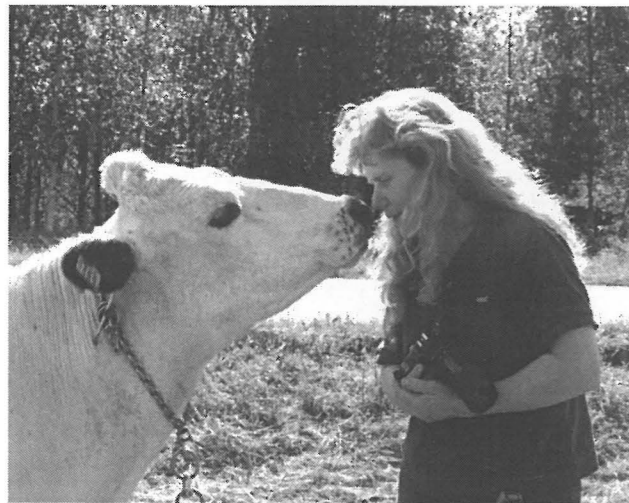


Håkan Andersson

En 50-talist och skåning som är passionerat intresserad av kor och avel. Han känner väl till husdjurssverige efter att ha varit vice ordförande på Skånesemin. Jordbruket är ekologiskt och på 90 ha åker och 40 ha naturbete fördelat på tre fastigheter, där finns c:a 70 kor varav c:a 20 är fjällras. Den första fjällkon köpte han av Gunnar Ceder, köpet var mycket positivt, det var en bra och hållbar ko som gjorde att han skaffade fler fjällkor. De passar ju också bra in i det ekologiska jordbruket och mjölkar bra per kilo kroppsvikt. Håkan har varit mjölkproducent i 26 år och har växt upp med SLB-kor. Nu har han SRB och konverterar till Fjällkor. På gården finns också några ardennerhästar.

Louise Lindqvist

60-talist som brukar gården Gimskogen i Bergsjö, Hälsingland tillsammans med maken Kent och 3 barn. De brukar c:a 50 ha åker och bete. De har c:a 25 kor, Fjällkor, Rödkullor, Ringamålako och några SRB. De har också Roslagsfår, Linderödsgrisar, Isländsk fårhund, Gotlandskaniner, Orusthöns och några katter. Louise är intresserad av avel och sitter också i styrelsen för Sveriges Rödkulleförening.



Louise Lindqvist hälsar på 489 Maja (f. 147 Elmer, mf: 181 Idear) hos R.obert N. foto: K. T.

Ny hemsida!

Svensk Fjällrasavel har fått en ny hemsida på internet!

Adressen är www.fjallko.nu

Besök den gärna och se vad som är på gång.

Expeditionen har flyttat...

Expeditionssysslorna tas över av Kristina Torén
tel: 08-656 88 09 kvällstid
e-mail: stina.toren@swipnet.se

Almanacka 2006!

Vi kommer att göra en väggalmanacka för 2006! Det kommer att vara bilder på fjällkor och rödkullor.

Pris blir c:a 100:- + porto!

Förhandsbeställ redan nu och få den hemskickad till jul!

Beställningar mottages av Kristina Torén
e-mail: stina.toren@swipnet.se
adress ser ni på sid 3.

Manusstopp!

Manusstopp till nästa nummer av tidningen är den

15/11 2005!

Material skickas till Kristina Torén
e-mail: stina.toren@swipnet.se
adress ser ni på sid 3.

KURIOSA

Denna text är hämtad ur "Långareds Krönika II" som behandlar tiden 1801-1860 i Långared, Västergötland. Krönikan är sammanställd av C-M Bergstrand.

Min mormor kom från Loo i Långared och var född 1895!

Husdjuren

På tröskeln la de en hack, som kon skulle gå över, när hon var återställd och fick gå ut. Samma när de släppte ut dem på våren, då de också fick smaka på vitlök.

Vitlök kunde de också binda i manen på en häst, då tog han kraft från andra hästar.

När korna skulle ut första gången på våren, skulle det ligga ett eggjärn på tröskel. Före vallsläppningen öppnade man åder på kornas tunga.

Mor slog eld med flinta och stål i bränt linne och torrt gräs, som legat på tröskeln till fähuset. Därutöver måste korna gå, då de första gånge på våren drevos i vall. Stål, vanligast en lövhacka, lades på utsidan av tröskeln.

För att kreaturen skulle hålla samman ute på betet under sommaren, samlades gödseln i lagården ihop i en hög annandag jul, berättar en gumma, född 1863.

Hos Petterssons i Hällnäs kan man se en propp i tröskeln till ladugården, berättade 1925 häradshövdingen Svante Andreasson i Hällnäs. Man har borrar ett hål i tröskeln och lagt ner en vit orm. Vita är ormar strax efter de bytt skinn.

Johannes Olsson i Baggebo berättade 1925: Det skall vara sådan tur att ha ormar i fähusen, men det har jag aldrig trott på. Men på många ställen häromkring har de haft snokar och de har satt ut mjölk till dem.

Om man ville ha tur med kreaturen, skulle man binda en bukett av midsommarblomster och hänga den tillsammans med ett stycke järn över fähusdörren.

Kors ritades särskilt vid påsk över varje bås samt över fähusdörren. Man ritade med rödkrita eller tjära.

Då man skulle köpa eller sälja kreatur, gällde det också att känna till, hur man borde göra för att få största möjliga tur med dem.

Här var en gubbe som hette Bergström, och han hade en gumma, som hette Greta. Den hade så mycket för sig. Till exempel när de skulle till marknaden och sälja en ko, då band de koklaven om måkeskovel, kvasten och grepeln i båset, för att inte båset skulle vara tomt. Då de skulle få en ny ko.

För att en ko eller häst skulle trivas på ett ställe, tog man några hår ur svansen och några ur luggen och band ihop dem och hängde dem i spjället.

Johannes i Borta ledde in kor i stugan, när han kom hem med dem och hade köpt dem på marknaden. De fick äta och dricka i stugan, och gödslade en ko inne då, så var det nyttigt, berättar en gumma född 1852.

För att inte en nyköpt ko skulle längta, ledde de in henne i stugan och lät henne äta ur kokegrytan, det har jag själv gjort säger en man, född 1860.

Och en gumma, född 1848: "Om inte kreaturen ville trivas på det nya stället, hämtades hö därifrån de var komna och lades under dem, så trivdes de".

Längtade en ko, skulle man bränna trasor och ge henne det sköret som blev av trasorna.

För att djuret skulle trivas på det nya stället, gav man det en bit bröd, innan det fick grönfoder.

Sjukdomar i juvret berodde på avundsamma människors trolldom och fick man lite eller ingen mjölk av kon, så hade en trollkunnig människa tillgodogjort sig mjölken.

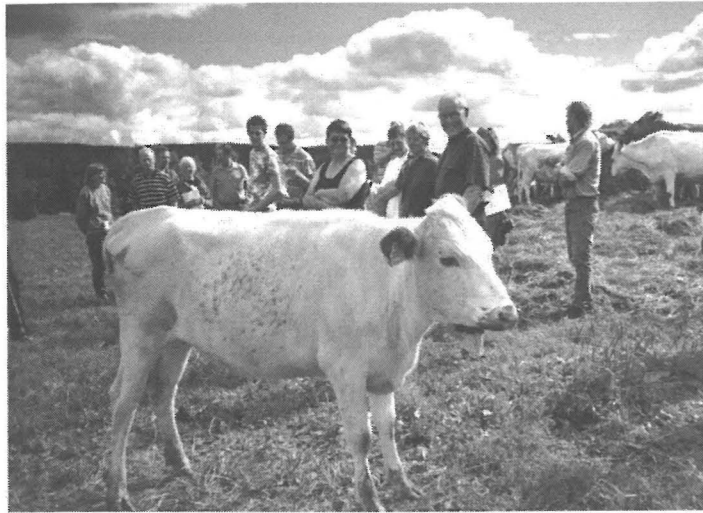
Mari All hade tre kor, men hon fick ingen mjölk. Hon gick till Pettra-mor och sa: "Mina kor mjölkar blod". - "De mjölka bra till kvällen", svarade Pettra-mor. Hon orkade inte mer sen de hade varit och sagt till henne.

Sjöesa troddes ha mjölkharar. Sköt man en sådan, så vart han till vad han var gjord av: spintestickor, brända i båda ändar, och solv. Den tillverkades på det viset, att gumman tre torsdagkvällar i följd sållade soporna över sophögen och uppsamlade det som inte gick genom sållet.

Mer kommer i nästa nr. Kom ihåg att detta är kuriosa och inget annat.

Kristina

Fjällnära information



Glada stämmobesökare studerar kvigan hos Robert Nilsson, Ö. Svartlå, foto: Birgitta Karlsson

Så var årets stämma över. Det blev en välordnad och trevlig tillställning med fint väder. För mig, som är född och uppvuxen i Norrbotten, representerar detta län ljuset i många bemerkelser. När man åker genom nästan hela Sverige och kommer till den sista länsgränsen så blir det, (för mig) både ljust, gott om plats och hemkänsla. Detta län, som består av en fjärdedel av Sveriges yta. När jag gick handels-skolan i Haparanda 63-64 hade vi en lärobok som hette "På en fjärdedel av kartan".

En av stämmodagarna var vi ute på studiebesök på flera gårdar, vilket säkert dokumenteras på annan plats i tidningen, men jag vill ändå skriva lite om dem. Besöket hos familjen Nilsson i Syden finns starkt i minnet. Där har nu sonen tagit över mjölkproduktionen. Far och Mor till honom var med på träffen och berättade. Modern, rullstolsbunden, men med sin beslutsamhet och sitt humör kvar, en av dessa starka kvinnor, som man känner igen. Ett år hade de fått in så lite foder att han ville lägga av, men hon sade att hon måste ju ha något att göra (barnen fanns fortfarande hemma då), därför blev det en fortsättning. Tack för det!! Tänk om TV kunde göra en dokumentär om ett sådant uthålligt och strävsamt par i stället för alla actionsprogram, långt ifrån verkligheten, vilka vi matas med om vi skulle råka slå på TV:n. Det var starkt att hålla ut med fjällkorna när rekommendationerna gick åt ett annat håll. Tänk, där fanns ättlingar till den ko mamman fick med sig när hon kom dit från Tornedalen. Heder åt familjen Nilsson i Syden. Det sistnämnda gäller också en annan familj Nilsson, den i Ö. Svartlå, som lade ner mycket arbete under hela stämman. Hos dem fick vi se gården, korna och äta palt. Lycka till önskas också till det unga värmländska paret i Södra Harads, som etablerat sig långt hemifrån med Fjällkor och mjölkproduktion.

Vår bil brukar gå från punkt 1 till punkt 2 när vi åker någonstans. Tanka och gå på toa gör man samtidigt, mat kan man intaga utan att stanna, ibland händer det också att man stannar och äter. I alla fall gjorde vi en avstickare på hemvägen till Lars Halvarssons fäbod vid Tisjön i Dalarna. Ärendet var att få se och fotografera korna. På grusvägar i regnväder, åkte vi en bra bit från Limesforsen (hade glömt vägbeskrivningen hemma). Lars Halvarsson själv var på kurs, men vi åkte på vinst och förlust för att leta upp korna. Först hittade vi en ko och en kalv på vägen och sedan fann vi fler, bl. a. den ko som jag var intresserad av att fotografera. Det var 20 Bora



född 96 hos Alf Sjödén i Älvdalen. Mor till henne är 12 Bella, en av de rena Biellojaurkorna född -93 efter 310 Biellros och 12 Biellman. Far till kon är Bruno från Lillhärjåbygget, född -94 efter gamla 104 Snövit. Foto: Birgitta Karlsson

När korna skulle fotograferas regnade det och en del gick i blöt mark, diken fick jag hoppa över och ibland balansera på någon stock för att komma över. Eftersom jag blev för ivrig för att byta skor och kläder blev följden att man blev jätteblöt, men nöjd. En omväg blev det, men jag fick se och fotografera korna. Kurt skulle Börja jobba måndag morgon, därför var vi direkt tvugna att åka hem, vi hann inte vänta på Lars som äger korna tills han kom hem senare på dagen. Han bor annars i Malungsfors, men är på sommaren på fäbod med korna.

Stämman var som sagt mycket trevlig trots alla problem som varit under det gagna året.

Jag uppmanar alla med Fjällnära kor att anmäla kalvningar, slakt av kor och ägarbyten. Skicka gärna ett kort (ibland är jag inte inne så mycket). Vad jag vill veta är föd. dat. på kalven, kön och öronnummer, samt mor och far. De senare skall finnas hos mig om alla skött sitt. Det går inte att sätta kraft på att leta härst. på djur som inte är anmälda tidigare och det är heller inte meningen, vilket vi beslutade på förra stämman. Ha det bra önskar Birgitta Karlsson.

Livdjursförmedling

Information

Hej alla kovänner!

Om jag inte svarar på telefontiden så lämna alltid ett meddelande så hör jag av mig så fort det går.

Vi har också förmedling på vår hemsida: Obs ny! www.fjallko.nu Där får ni annonsera själva

Mårten!

Livdjursförmedlare:

Mårten Dahlberg

Tel: 0612-532 67

Fax: 0612-531 07

Telefontid: Måndagar 12-13.00

Till salu:

Fjällnära djur, dräktiga kor och kvigor. Gott hem = vi står för transporten!
Tove Klackenbergs Undin
tel: 0565-921 92
E-post: tove.klackenberg@tyfonmail.se

1 tjur född 040110 Snäll
e: Don Juan, ue: Mast - 41 Duvolen
Snäll, tam, bet. bra.
säljes eller bytes mot kvigkalvar
1 kvigkalv född 050609
ee: Prins, ue: Lars
1 kvigkalv född 050506
ee: Prins, ue: Snörök
1 äldre ko född -98,
e: lage, ue: Kalufs
Rose Marie Thorén, Östergötland
tel: 070-247 35 17

3st fjällnära tjurkalvar, Lillhärjåbygget.
Ann Eriksson
tel: 0680-450 16

Amko med 2 tjurkalvar födda maj-juni -05
2st kvigor födda juni -04, betäckta.
Gerd Arnqvist
tel: 0930-710 19

10 mån. tjur, far: 6840 Gunde, Mf: 6797 Fimar
Nancy Alm
tel: 0251-500 75

Goth Bertil Johansson har några tjurar till salu som är vana vid skogsbete.
tel: 0248-141 59, 0246-910 91 el. 073-588 61 74

Fjällnära
1-årig tjur, Mor: Funäsdaalen
2-årig tjur, Far: Lillhärjåbygget
Katarina Svensson
tel: 0474-500 30

1 kvigkalv och 1 dr. ko, amko.
Jan-Erik Spånberger
tel: 0380-430 64

Köpes:

Anna Stina Vikström vill köpa amkor och kalvar.
tel: 0280-600 73

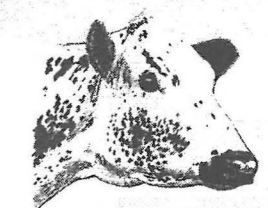
Sven Ahlberg köper ko eller kviga för mjölkproduktion
tel: 021-35 62 16

Erik Källsmyr vill köpa en ko.
tel: 0322-930 33

Anette Sångberg köper ungdjur.
tel: 0611-403 17

Kristina Belfrage köper 1-årig tjur för betäckning
tel: 0176-27 40 35

Bo Andersson köper 2-3 mjölkkor.
tel: 034-910 26



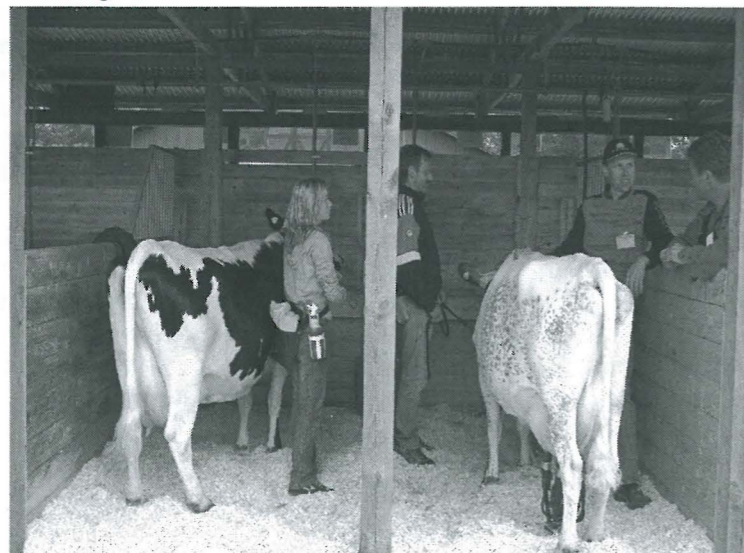
I år var Elmia arrangerat lite annorlunda. Den vanliga lantbruksutställningen djur & inomgårds är flyttad till oktober 2006. Årets utställning hette Landsbygd & Konsument och var ade i två dagar (27-28 aug.) istället för fyra dagar som det är annars.

Denna mäsas var arrangerad utomhus och dessa dagar tillhörde tyvärr inte de vackraste dagarna denna sommar precis, det var blåsigt och regnigt., men som tur var visade sig solen mellan regnskurarna. Trots vädret kom det allt en del besökare till våran monter, fast mycket färre än vad det skulle kunna ha gjort om vädergudarna hade varit med oss, samt om informationen om att mässan ägde rum dessa dagar. hade varit bättre. Det borde ha annonserats i både lantbrukspress och konsumentmedia mera än vad som nu gjordes. Men det var ju första gången den här mässan anordnades, så vi hoppas att det blir bättre till en annan gång.

Mässans utställare var av olika slag så som Bo på lantgård, egentillverkade matvaror, verktyg, klädförsäljning, smycken m.m. Även andra arrangemang var samordnade på denna mäsas som kallblodspremiering, skoning av hästar, kaninhoppning, nötvallning till häst och mycket mera. De nötdjursraser som var representerade var SRB, kötttraserna, Rödkullor och Fjällras. De två förstnämnda tävlade i sina respektive klasser, medan vi enbart visade upp oss som representanter för rasen. Ungdomarna tävlade även i showmanship. SLB-ägarna valde att inte vara med på grund av att vi var ute.

Svensk Fjällrasavel och Sveriges Rödkulleförening delade monter på grund av platsbrist samt att vi tyckte att det räckte med ett partytält att hålla reda på så att det inte blåste bort i stormen. Montern var ju som sagt inte så jättevälbesökt men under rådande omständigheter får vi nog ändå vara nöjda. Det som lockade folk var när vi tog korna och gick ut bland besökarna, då kom det fram många som var intresserade, både kofolk, konsumenter, tidningar och utlänningar.

Mjölkningsdags på Elmia 2005! 188 Nicolina, Elin G. Mårten D. 489 Flinga, Joachim G och Tomas Gunnarsson. Foto Kristina Torén



Korna som var med kom från Joachim Gustavsson, Görshorva och de var 188 Nicolina, far: 3 Peter, mf: 6775 Sigge och 489 Flinga, far: 120 Viss, mf: 71 Dunkel Joachim hade även en Rödkulla på plats, nämligen 371 Kronblomma, far: 729 Bruse af Tången, mf: 582 Malte, hon drog nog till sig extra blickar sedan vi satt upp en lapp om att hon var "dokusåpa-stjärna" i Farmen 2004!

Vi som var med som representanter för föreningen var vår utställningsansvariga Mari Strand samt Mårten Dahlberg, Joachim och Elin Gustavsson som djurskötare. Kristina Torén representerade i huvudsak Rödkullorna men hjälpte även till i våran del av montern. Boendet var i husvagn stationerad på Elmias utställarcamping och korna hade varsin box i Elmias utestallar. Vid mjölkningen fick vi gå med korna till särskilt anvisade spiltor där vi mjölkade med egen medhavd spanmaskin.

Precis när våran visning av Fjällkor och Rödkullor skulle börja vräkte regnet ner så högtalaranläggningen bars in under tak, så vi fick prata till publiken utan mikrofon. Först var det ganska tunnt med publik, men vi väntade en stund på bättre väder och då hann det komma så där en 25 - 30 intresserade, de lyssnade på vår presentation och ställde frågor till oss, så uppvisningen blev mycket lyckad, personlig och gemytlig. Särskilt som korna skötte sig med den äran och solen tittade fram igen och lyste över oss!

Slutligen vill vi tacka alla som var med på utställningen, även om det inte var eller blev som vi hade tänkt oss så var det ändå några trevliga men jobbiga dagar.

MVH
Kristina Torén
& Joachim Gustavsson



188 Nicolina, Joachim G. Elin G. Mårten D. och 489 Flinga framför vår monter. Foto: Kristina Torén



489 Flinga visar upp sig från sin bästa sida, lugn och avslappnad. Mårten D håller i grimskäftet. Foto: Kristina Torén

Föreningsbrev B-post

Porto betalt

Avs: Svensk Fjällrasavel
c/o Kristina Torén
Stagneliusvägen 23 VI
112 59 Stockholm

Robert Nilsson
Övre Svartlå 515
961 98 Boden

Insändarbilder

Här är några bilder på
mina djur sommaren
2005.

Tindra, f. 040209, far:
2143 Ibrahim, mf: 157
Lirken

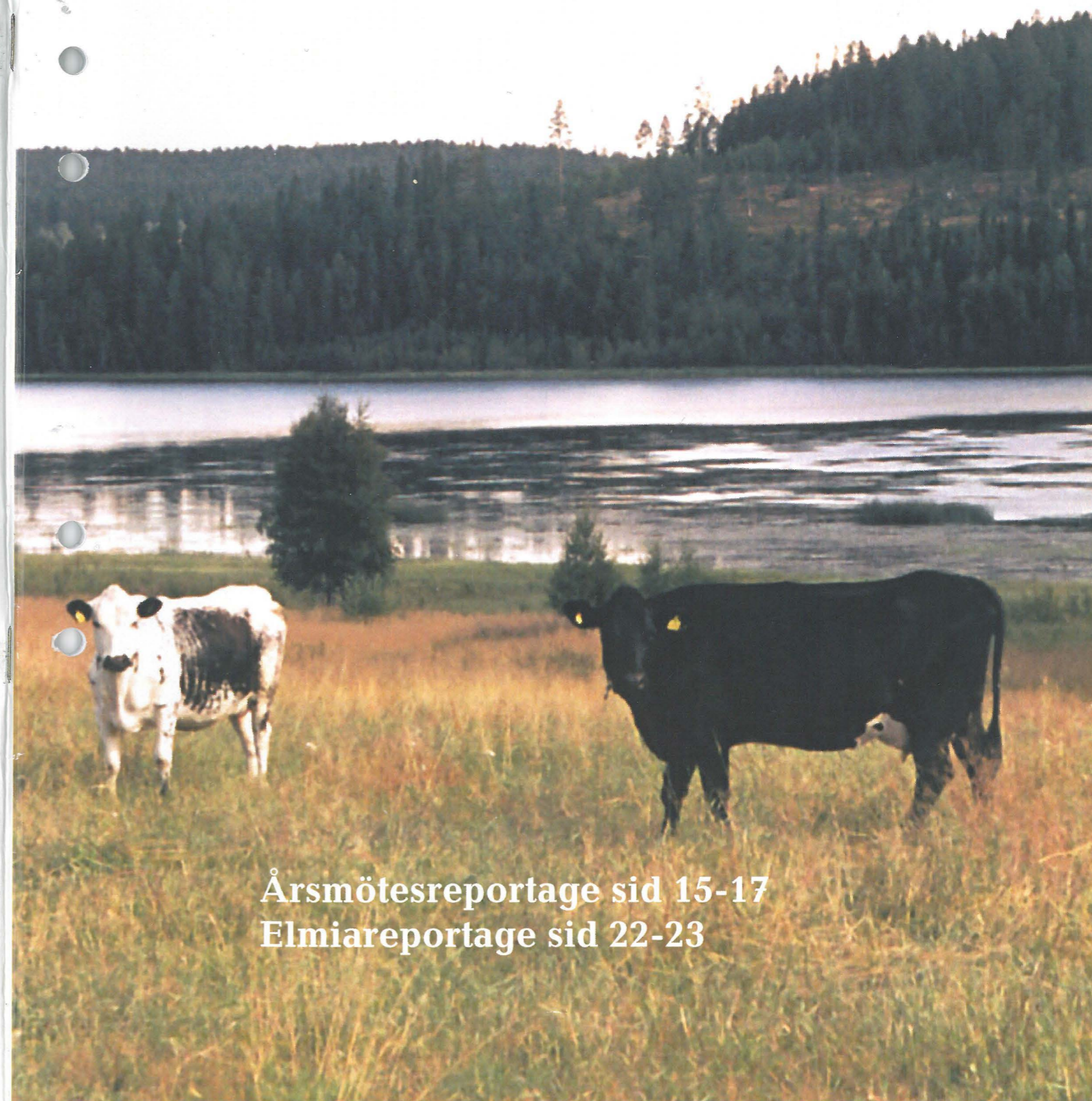


Tage, tvillingfödd,
f. 050421
far: 6838 Lars, mf: 157
Lirken
Bilder insända och
fotograferade av Yvonne
Johansson, Grästorp



Fjällkon

SVENSK FJÄLLRASAVELS TIDSKRIFT nr 3 september 2005



Årsmötesreportage sid 15-17
Elmiareportage sid 22-23